

Grondwettelijk Hof

**PERSNOTA OVER
ARRESTEN 52/2019 EN 53/2019**

Het Grondwettelijk Hof stelt drie prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie over het verbod op onverdoofd slachten

In de zaak over het Vlaamse decreet dat het verbod op onverdoofd slachten invoert, stelt het Grondwettelijk Hof drie prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie, vooraleer het zich uitsprekt over de grond van de zaak. Het Grondwettelijk Hof is daartoe verplicht, aangezien er twijfel is over de interpretatie en de geldigheid van de Europese verordening uit 2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden.

Over de beroepen tegen het Waalse decreet kan het Grondwettelijk Hof zich niet meer uitspreken. Zij zijn zonder voorwerp geworden doordat de bepaling over het algemeen verbod op onverdoofd slachten is opgeheven voor zij ooit uitwerking heeft gehad. Dit verbod is nu opgenomen in het Waalse Dierenwelzijnwetboek.

Het Grondwettelijk Hof is gevraagd zich uit te spreken over de grondwettigheid van de invoering van een algemeen verbod op onverdoofd slachten door de Waalse en de Vlaamse decreetgever. De dierenwelzijnswet, die voordien gold, liet het slachten zonder voorafgaande verdoving bij wijze van uitzondering toe voor de in het kader van een religieuze rite uitgevoerde slachtingen (rituele slachtingen). Door de zesde staatshervorming is de bevoegdheid voor dierenwelzijn in 2014 overgeheveld naar de Gewesten. De Waalse en Vlaamse decreetgever hebben ervoor gekozen om de uitzondering voor rituele slachtingen op te heffen na afloop van een overgangperiode, met die nuance dat voor rituele slachtingen de techniek van de omkeerbare verdoving kan worden toegepast.

Tegen het Waalse decreet van 18 mei 2017 « tot wijziging van de artikelen 3, 15 en 16 en tot invoeging van een artikel 45ter in de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren » en het Vlaamse decreet van 7 juli 2017 « houdende wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat de toegelaten methodes voor het slachten van dieren betreft » zijn verschillende beroepen tot vernietiging ingediend door een groot aantal organisaties en individuen. Zij voeren in essentie de schending aan van de Europese verordening nr. 1099/2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden, de vrijheid van godsdienst, het beginsel van de scheiding van Kerk en Staat, de vrijheid van ondernemen, het vrij verkeer van goederen en diensten en het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

Bij zijn **arrest 52/2019** oordeelt het Hof dat het zich niet meer kan uitspreken over de beroepen tegen het **Waalse decreet**. Het decreet van 4 oktober 2018 dat het Waalse Dierenwelzijnwetboek invoert, heeft de bestreden bepaling over het algemeen verbod op

onverdoofd slachten immers opgeheven voor zij ooit uitwerking heeft gehad. Dit heeft tot gevolg dat de beroepen zonder voorwerp zijn geworden. Het Waalse Dierenwelzijnwetboek voorziet eveneens in een verbod op onverdoofd slachten, met ingang van 1 september 2019. De termijn om tegen dit decreet een beroep tot vernietiging in te stellen bij het Hof is nog niet verstreken.

Bij zijn **arrest 53/2019** over het **Vlaamse decreet** beslist het Hof om **drie prejudiciële vragen te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie, vooraleer zich uit te spreken over de grond van de zaak**. Het Hof is daartoe verplicht wanneer er twijfel is over de interpretatie of de geldigheid van een bepaling van het recht van de Europese Unie die van belang is voor de oplossing van een geschil.

Verschillende verzoekers werpen op dat het verbod op onverdoofd slachten een schending zou inhouden van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie in samenhang gelezen met de bepalingen van de Europese verordening nr. 1099/2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden. Die verordening verplicht in de regel verdoving bij het slachten van dieren. Ritueel slachten zonder voorafgaande verdoving wordt bij wijze van uitzondering toegestaan. Die uitzondering is ingegeven omwille van de vrijheid van godsdienst, die wordt gewaarborgd door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. De grote kamer van het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft dit bevestigd bij zijn [arrest van 29 mei 2018 in de zaak C-426/16](#), waar het zich heeft uitgesproken over de vereiste dat rituele slachtingen zonder verdoving enkel mogen plaatsvinden in een erkend slachthuis. Het Hof stelt vervolgens vast dat de Europese verordening de lidstaten uitdrukkelijk toelaat om nationale voorschriften aan te nemen die de bescherming van dieren bij het doden uitgebreider beschermen dan de verordening zelf voorschrijft.

Het Hof wenst dan ook van het Hof van Justitie te vernemen of die toelating zo kan worden geïnterpreteerd dat de lidstaten een algemeen verbod op onverdoofd slachten, zoals vervat in het Vlaamse decreet, mogen invoeren (eerste prejudiciële vraag). Indien dit volgens het Hof van Justitie het geval zou zijn, vraagt het Hof aan het Hof van Justitie of de verordening in overeenstemming is met de vrijheid van godsdienst, gewaarborgd door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (**tweede prejudiciële vraag**). Tot slot stelt het Hof op verzoek van verscheidene partijen een derde vraag aan het Hof van Justitie, indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord. **Het Hof wenst te vernemen of de verordening geen discriminatie veroorzaakt** doordat de lidstaten de uitzondering voor religieuze slachtingen kunnen inperken, terwijl **het doden van dieren zonder verdoving wel wordt toegelaten bij de jacht, de visvangst en sportieve of culturele evenementen (derde prejudiciële vraag)**.

Deze informatieve nota, opgesteld door de griffie en de referendarissen die met de persrelaties zijn belast, bindt het Grondwettelijk Hof niet. Uit de aard zelf van de samenvatting, bevat zij niet de in het arrest noodzakelijk opgebouwde redeneringen noch de specifieke nuancerings van het arrest.

De arresten nrs. 52/2019 en 53/2019 zijn te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof, www.grondwettelijk-hof.be (<http://www.const-court.be/public/n/2019/2019-052n.pdf> en <http://www.const-court.be/public/n/2019/2019-053n.pdf>).

Contactpersonen voor de pers :

Sarah Lambrecht : sarah.lambrecht@grondwettelijk-hof.be; 0474/866.452

Frank Meersschaut : frank.meersschaut@grondwettelijk-hof.be; 0475/325.218